

Για Γέιλ και για κλάματα

Της ΚΑΤΙΑΣ ΜΑΚΡΗ

Κόμματα, ακαδημαϊκοί και επιχειρηματίες της εκπαίδευσης γυρίζουν γύρω απ' το γαϊτανάκι της συνταγματικής αναθεώρησης και του άρθρου 16 για τα «μη κερδοσκοπικά ΑΕΙ». Όμως, κανείς δεν εξηγεί τι θα γίνει την επομένη της ψήφισης του συγκεκριμένου άρθρου.

- «Θα έρθει το Χάρβαρντ στο Αιγάλεω», όπως ελπίζει ο Μ. Γιακουμάτος;
- «Θα στήσει τριτοβάθμια "μπίζνα" κάθε ΙΕΚατζής», όπως του κλείνουν το μάτι οι φιλελεύθεροι της Ν.Δ.;
- «Θα μπουκάνοντες στο παιχνίδι», όπως λέει ο Γ. Παπανδρέου;
- «Θα γίνει η γνώση εμπόρευμα», όπως λένε οι πανεπιστημιακοί;

Ας προσπεράσουμε, για την οικονομία του χώρου, τη σκοπιμότητα της δημιουργίας ιδιωτικών ΑΕΙ, κι ας πάμε στη δημιουργία «μη κρατικών, μη κερδοσκοπικών πανεπιστημίων». Αυτό σημαίνει τριτοβάθμια ιδρύματα που θα επιβάλλουν -υψηλά- διδάκτρα και θα έχουν κέρδη τα οποία θα πρέπει να επανεπενδύονται στο ίδρυμα και δεν θα καταλήγουν σε κάποιο τραπεζικό λογαριασμό στην Ελβετία.

ΑΡΘΡΟ 16. Κυβέρνηση και ΠΑΣΟΚ ονειρεύονται τα ΑΕΙ νέου τύπου, ενώ οι ιδιοκτήτες ΙΕΚ και κολεγίων άρχισαν κιάλας τους λογαριασμούς

Ακριβώς όπως λειτουργεί το Χάρβαρντ δηλαδή, που ιδρύθηκε (1636) με δωρεά του ιερωμένου Χάρβαρντ, ή το επίσης φημισμένο Στάνφορντ (1891), που ίδρυσε ο Λίλαντ Στάνφορντ όταν πέθανε ο γιος του κι αποφάσισε ότι «τα παιδιά της Καλιφόρνιας ήταν πια και δικά του παιδιά».

Θα βρεθεί εν Ελλάδι ιδιώτης που θα «υιοθετήσει» -άδολα- τα ελληνόπουλα; Μόνο η Αθηνά Ωνάση μπορεί, αλλά δεν αρκεί. Πού θα βρούμε τόσους ευεργέτες όταν χρειάζονται μίνιμουμ 10-20 εκατ. ευρώ για τα «τρέχοντα» μόνο για τις θεωρητικές σχολές;

Βεβαίως, το κόστος μπορεί να μην αναλάβει ιδιώτης, αλλά φορείς και ιδρύματα. Αυτό γίνεται ήδη στην Ελλάδα με πιο γνωστά παραδείγματα το Athens Information Technology (AIT) του Ιδρύματος Κόκκαλη, αλλά και το ALBA στη Βουλιαγμένη, που λειτουργεί υπό την αιγίδα του ΣΕΒ, της Ελληνικής Εταιρείας Διοίκησης Επιχειρήσεων και του ΕΒΕΑ.

Με την αίτηση στο χέρι

Δημιουργήθηκε το 1992, αφορά μεταπτυχιακές σπουδές, μετρά 200 φοιτητές, στηρίζεται στα διδάκτρα (17.000 ευρώ ετησίως!) και σε χορηγίες (250 εκατ. δραχμές είχε δώσει η οικογένεια Μαύρου κι άλλα 600 η οικογένεια Κυριακόπουλου). Έχει πολύ αυστηρά κριτήρια επιλογής και πολιτικοί (που δημοσίως διατηρούν επιφυλάξεις για τη σκοπιμότητα λειτουργίας ανάλογων ιδρυμάτων) τηλεφωνούν κάθε Σεπτέμβρη για να πιέσουν για την εισαγωγή παιδιών.

Υποκρισία; «Υποκρισία. Γιατί κανείς δεν απειλείται από τη λειτουργία μη κερδοσκοπικών πανεπιστημίων, που υπάρχουν σ' όλη την Ευρώπη. Η έλλειψη ανταγωνισμού στα δημόσια πανεπιστήμια τα έχει οδηγήσει σε αποτελμάτωση και εσωστρέφεια», επιμένει ο καθηγητής Οργανωτικής Θεωρίας στο ALBA Χαρ. Τσουκάς.

Εννοείται πως το ΑΙΤ, το ALBA, το Deere (που σήμερα λειτουργούν ως Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών), θα εκδηλώσουν αμέσως ενδιαφέρον να μετατραπούν σε πανεπιστήμια.

Οι υπερασπιστές της αναθεώρησης μπορεί να μιλούν για το Χάρβαρντ και το Γέιλ και τα οφέλη που θα έχει η Ελλάδα αν δημιουργήσουν έστω κι ένα παράρτημα στην Ελλάδα, αλλά αυτά τα πανεπιστήμια είναι σχεδόν απίθανο να έρθουν εδώ. Η δική μας αγορά είναι μικρή, οι Βαλκάνιοι και οι εύποροι φοιτητές από τη Μέση Ανατολή προτιμούν τη Βρετανία, ενώ όλοι οι εκπαιδευτικοί κολοσσοί στρέφονται στις μεγάλες αγορές της Κίνας και της Ινδίας. Αρα θα πορευτούμε με τη ΓΣΕΕ, την ΠΑΣΕΓΕΣ, την Εκκλησία, τον δήμο Αθηναίων κι όσα ιδρύματα εκδηλώσουν ενδιαφέρον.

Ο αριθμός τους θα εξαρτηθεί από το νομοθετικό πλαίσιο που θα εξιδεικεύσει τη συνταγματική αναθεώρηση: Μπορεί προαπαιτούμενο να είναι μίνιμουμ 2-3 διαφορετικές σχολές, να μπει πλαφόν στα διδάκτρα, στον αριθμό φοιτητών και καθηγητών, οπότε το κόστος να γίνει απαγορευτικό. Επιπλέον, η κυβέρνηση πρέπει να σταθμίσει ότι αυτά τα πανεπιστήμια, θα θέλουν μια σχετική αυτονομία, θα διεκδικήσουν το δικαίωμα να επιλέγουν τους φοιτητές τους. Το κράτος είναι έτοιμο να βάλει κανόνες στο παιχνίδι;

Η Μαριέττα Γιαννάκου δεν έχει προς το παρόν τις απαντήσεις, ενώ και στο ΠΑΣΟΚ υπάρχουν πολλές σκέψεις. Όπως η αντιμετώπιση των ανισοτήτων μεταξύ πλούσιων και φτωχών. Να σημειωθεί ότι το 74% των φοιτητών στα κορυφαία 146 κολέγια των ΗΠΑ προέρχεται από το 25% των ανώτερων, εισοδηματικά, οικογενειών.

Το σουηδικό μοντέλο

Υπάρχει, βεβαίως, και το σουηδικό μοντέλο, που έχει ως πρότυπο ο Γ. Παπανδρέου, όπου λειτουργούν ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά ΑΕΙ χωρίς οι φοιτητές να πληρώνουν ένα ευρώ. «Εδώ μπορεί να βρεθεί ένα ενδιάμεσο μοντέλο. Οι άποροι αλλά άριστοι φοιτητές που θέλουν να φοιτήσουν σ' αυτά τα ΑΕΙ μπορεί να λαμβάνουν υποτροφίες», σκέφτονται στη Χαρ. Τρικούπη.

Κι ενώ τα δύο κόμματα βαδίζουν στα τυφλά, κάποιοι προνοούν να λειτουργήσουν συντεταγμένα: Ο Σύνδεσμος Κολλεγίων Ελλάδας έχει εκπονήσει ήδη μελέτες για το πώς θα εισβάλει στην αγορά: Αν ιδρυθούν, θα απορροφήσουν 50.000 φοιτητές που σήμερα σπουδάζουν

στο εξωτερικό ή σε ΙΕΚ και κολέγια, λένε. Χωρίς εργαστήρια και αυξημένο κόστος, κάθε ίδρυμα θέλει πάνω-κάτω 12.000 τετραγωνικά χώρων. Η επένδυση θα αγγίξει τα 30-40 εκατ. ευρώ, αλλά σ' ένα πανεπιστήμιο 2.000 φοιτητών, τα έσοδα θα είναι 20 εκατ. ευρώ, οπότε θα γίνει σύντομα απόσβεση. Κι αν συνασπιστούν 2-3 μαζί, το στήνουν εύκολα.

Το άρθρο 16 θα επιτρέπει την ίδρυση μόνο «μη κρατικών-μη κερδοσκοπικών» πανεπιστημίων. Ομως, για να κάνουν οι επιχειρηματίες τέτοιους υπολογισμούς, ή έχουν διαβεβαιώσεις ότι η συνταγματική αναθεώρηση είναι το πρώτο βήμα για την πλήρη απελευθέρωση ή πιστεύουν ότι θα βρουν «παράθυρα» για να παρακάμψουν τους σκοπέλους. Αλλωστε, στην Ελλάδα, οι νόμοι θεσπίζονται για να καταστρατηγούνται...